RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 72.890/1
van 29 maart 2023

over

een voorontwerp van decreet ‘tot instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Dominicaanse Republiek inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten, ondertekend te Brussel op 17 juni 2022’

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

Op 9 januari 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Dominicaanse Republiek inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten, ondertekend te Brussel op 17 juni 2022’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 16 maart 2023. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wouter PAS en Inge VOS, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Dries VAN EECKHOUTTE, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 29 maart 2023.

*

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,[1] alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe, voor het Vlaamse Gewest[2], in te stemmen met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Dominicaanse Republiek inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten, ondertekend te Brussel op 17 juni 2022 (hierna: de Overeenkomst). De Overeenkomst biedt een kader voor de partners en minderjarige kinderen van het diplomatiek en consulair personeel van de beide partijen om in het gastland betaalde werkzaamheden te ontplooien, als loontrekkende of zelfstandige.

3. Artikel 1 van de Overeenkomst omschrijft het toepassingsgebied. Artikel 2 van de Overeenkomst regelt de procedures die gezinsleden van diplomatiek personeel moeten volgen om de toelating te krijgen om te werken in de ontvangende staat. Artikel 3 van de Overeenkomst bevat een *waiver* van de civiel- en administratiefrechtelijke voorrechten en immuniteiten voor geschillen die verband houden met handelingen die voortvloeien uit het verrichten van bezoldigde werkzaamheden. Artikel 4 van de Overeenkomst voorziet in een afstand van immuniteit met betrekking tot de strafrechtelijke rechtsmacht voor dergelijke handelingen. Voor de tenuitvoerlegging van het vonnis moet echter apart uitdrukkelijk afstand worden gedaan door de zendstaat. Artikel 5 van de Overeenkomst onderwerpt de bezoldigde activiteiten aan het belastings- en socialezekerheidsstelsel van de Ontvangende Partij. De Overeenkomst is van onbepaalde duur, maar kan worden opgezegd mits naleving van een termijn van zes maanden (artikel 6). Artikel 7 bepaalt dat de Overeenkomst in werking treedt op de eerste dag van de tweede maand volgend op de dag van uitwisseling van de laatste kennisgeving van de voltooiing van de grondwettelijke en wettelijke procedures.

BEVOEGDHEID

4.1. De Werkgroep Gemengde Verdragen heeft op 3 december 2015 het gemengde karakter (tussen de federale overheid en de gewesten) van de voorliggende Overeenkomst

[1] Aangezien het gaat om een voorontwerp van decreet, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere normen verstaan.

[2] Zie daaromtrent de opmerkingen over de bevoegdheid en over artikel 1 van het instemmingsdecreet.

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

vastgelegd.[3] De Werkgroep Gemengde Verdragen heeft op 11 februari 2016 het gemengd karakter van de Overeenkomst uitgebreid tot de Duitstalige Gemeenschap.[4]

4.2. Inzake de bevoegdheid merkte de afdeling Wetgeving eerder in advies 70.894/1 van 22 maart 2022 over een voorontwerp van decreet ‘tot instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten, ondertekend te Brussel op 17 november 2021’ op:[5]

> “3.2. Om advies gevraagd over een voorontwerp van decreet ‘houdende instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en Oekraïne inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het diplomatiek en consulair personeel, ondertekend te Brussel op 10 februari 2021’ hebben de Verenigde Kamers van de afdeling Wetgeving over deze bevoegdheidsrechtelijke kwalificatie in advies 69.102/VR van 10 mei 2021 het volgende verklaard:
>
> ‘3.2. In de memorie van toelichting bij het instemmingsdecreet wordt dienaangaande de volgende verduidelijking gegeven:
>
> 'Op 1 december 2016 legde de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van deze overeenkomst vast. Zowel de federale overheid als de gewesten en de Duitstalige Gemeenschap worden bevoegd geacht. De ICBB heeft deze beslissing van de WGV op 4 april 2017, via de schriftelijke procedure, stilzwijgend bekrachtigd.
>
> De overeenkomst zal ondertekend worden volgens formule 1, de medeondertekening, of formule 2 van de ICBB. Dit wil zeggen één handtekening door een federale, gewest- of gemeenschapsminister, of een andere gemachtigde, met volmachten van alle betrokken overheden en in naam van alle betrokken overheden, met de vermelding in de verdragstekst van de deelstaten in de aanhef en boven de handtekening.
>
> Tot de zesde staatshervorming was deze materie een exclusief federale bevoegdheid. Ook in de huidige stand van zaken blijven de normen betreffende de arbeidskaart afgeleverd in het kader van de specifieke verblijfssituatie van de betrokken personen (zgn. arbeidskaart C in de zin van het KB 9 juni 1999 houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 inzake de tewerkstelling van buitenlandse werknemers) een federale bevoegdheid vanuit regelgevend oogpunt (artikel 6, §1, IX, 3°, BWHI), met dien verstande dat de gewesten bevoegd zijn om deze normen toe te passen (artikel 6, §1, IX, 4°, BWHI).
>
> De gewesten zijn evenwel bevoegd voor de regelgeving inzake beroepskaarten, waar de federale overheid enkel bevoegd is voor vrijstellingen van beroepskaarten verbonden aan de specifieke verblijfssituatie van de

[3] Wat werd bevestigd door de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB) via schriftelijke procedure, zoals bevestigd bij brief van 2 mei 2016.

[4] Wat werd bevestigd door de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB) via schriftelijke procedure, zoals bevestigd bij brief van 14 juni 2016.

[5] Adv.RvS 70.894/1 van 22 maart 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 2 december 2022 ‘tot instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten, ondertekend te Brussel op 17 november 2021’, *Parl.St.* Vl.Parl. 2022-23, nr. 1423/1.

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

betrokken personen (artikel 6, §1, IX, 3°, BWHI). De regelgeving zit momenteel vervat in het KB 2 augustus 1985 houdende uitvoering van de wet van 19 februari 1965 betreffende de uitoefening van de zelfstandige beroepsactiviteiten der vreemdelingen, zoals gewijzigd bij het KB van 22 augustus 2006. In het kader van deze Overeenkomst wordt evenwel geen vrijstelling van beroepskaarten toegekend, maar dienen de betrokken personen die opteren voor een zelfstandige beroepsactiviteit wel degelijk een beroepskaart aan te vragen (art. 1, §1, a), tweede lid, KB 2 augustus 1985).

Uiteraard is de overeenkomst ook van toepassing op vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid in de diplomatieke en consulaire posten (samenwerkingsakkoord van 17 juni 1994 betreffende de gewestelijke economische en handelsattachés en de modaliteiten op het vlak van de handelspromotie en samenwerkingsakkoord van 18 mei 1995 betreffende het statuut van de vertegenwoordigers van de Gemeenschappen en Gewesten in de diplomatieke en consulaire posten) die in Oekraïne zijn of zouden worden geaccrediteerd.'

3.3. Met die analyse kan wat betreft de gewestbevoegdheden, inclusief de aan de Duitstalige Gemeenschap overgedragen gewestbevoegdheden, en de bevoegdheden van de federale overheid worden ingestemd.

3.4. Er dient echter te worden opgemerkt dat in artikel 5 van de Overeenkomst wordt bepaald dat de begunstigden van de toestemming voor het verrichten van betaalde werkzaamheden onderworpen zijn aan de belastingstelsels en de socialezekerheidsstelsels van de Ontvangende Partij ten aanzien van alles wat verband houdt met het verrichten van bedoelde werkzaamheden in deze Staat, zodat bijgevolg het Belgische sociale zekerheidsstelsel, wat ook de gezinsbijslagregeling omvat, van toepassing wordt gemaakt op familieleden van Oekraïense diplomaten die hier bezoldigde activiteiten uitoefenen.

De bevoegdheid betreffende de gezinsbijslagen is door de bijzondere wet van 6 januari 2014 ‘met betrekking tot de Zesde Staatshervorming’ integraal overgeheveld naar de gemeenschappen[6] en, in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.[7]

Volgens de parlementaire voorbereiding bij deze bijzondere wet omvat de overgedragen bevoegdheid de volledige bevoegdheid[8] voor zowel de

---

[6] *Voetnoot 3 van het aangehaalde advies:* Aldus is de Vlaamse Gemeenschap in het Nederlandse taalgebied bevoegd voor de gezinsbijslagen, op grond van artikel 128, § 2, van de Grondwet en artikel 5, § 1, IV, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ (hierna: “BWHI”). De Duitstalige Gemeenschap is in het Duitse taalgebied bevoegd voor de gezinsbijslagen, op grond van artikel 130, § 2, van de Grondwet en artikel 4, § 2, van de wet van 31 december 1983 ‘tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap’ *iuncto* artikel 5, § 1, IV, BWHI.

Voor het Franse taalgebied is de uitoefening van die bevoegdheid door de Franse Gemeenschap overgedragen aan het Waalse Gewest. Zie artikel 3, 8°, van het bijzonder decreet van de Franse Gemeenschap van 3 april 2014 ‘relatif aux compétences de la Communauté française dont l’exercice est transféré à la Région wallonne et à la Commission communautaire française’ alsook artikel 3, 8°, van het decreet van het Waalse Gewest van 11 april 2014 ‘relatif aux compétences de la Communauté française dont l’exercice est transféré à la Région wallonne et à la Commission communautaire française’.

[7] *Voetnoot 4 van het aangehaalde advies:* De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad bevoegd voor de gezinsbijslagen, op grond van artikel 5, § 1, IV, BWHI en artikel 63, tweede lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 ‘met betrekking tot de Brusselse Instellingen’.

[8] *Voetnoot 5 van het aangehaalde advies:* De gemeenschapsbevoegdheid omvat de volledige wetgevings-, uitvoerings- en controlebevoegdheid, het administratieve beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen.

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

gezinsbijslagen, geboortepremies en adoptiepremies, of uitkeringen van dezelfde aard als de gezinsbijslagen.[9] De bevoegdheid omvat de gehele kinderbijslagregeling voor werknemers, voor zelfstandigen, voor overheidspersoneel (met inbegrip van het personeel dat afhangt van de federale overheid en de diensten of instellingen die daarvan afhangen), alsook de gewaarborgde kinderbijslagregeling. De bevoegdheid betreft zowel de bevoegdheid voor de gewone kinderbijslag als voor de geboorte- en adoptiepremie.[10]

Gelet op het voorgaande is de voorliggende overeenkomst een gemengd verdrag waarvoor de instemming van niet alleen de federale overheid en de overheden die de gewestbevoegdheden uitoefenen vereist is, maar ook van de overheden die bevoegd zijn voor de gezinsbijslagen.'[11]

Dit gaat tevens op voor de thans voorliggende Overeenkomst.

3.3. De Werkgroep Gemengde Verdragen is de Raad van State hierin niet gevolgd. Als verantwoording wordt aangegeven dat artikel 5 van de overeenkomst een puur declaratoir karakter zou hebben, waardoor het niet nodig zou zijn om het gemengd karakter van de Overeenkomst uit te breiden tot de andere gemeenschappen, dan de Duitstalige Gemeenschap. In de memorie van toelichting wordt dit als volgt toegelicht:

'Aangezien [artikel 5] louter verwijst naar de gewoonterechtelijke regels en de bepalingen van beide Verdragen van Wenen werd dit niet voldoende geacht om ook tot een gemengd karakter ten aanzien van de Gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aanleiding te geven.'

3.4. Hiermee kan niet worden ingestemd.

Zelfs als zou worden aangenomen dat artikel 5 louter een declaratoir karakter heeft, *quod non*,[12] moet worden vastgesteld dat het al dan niet declaratoir karakter van artikel 5 niet relevant is voor de bevoegdheidsrechtelijke kwalificatie.[13] Het gaat dan immers in elk geval om een nieuwe wilsuitdrukking die in de relatie tussen de verdragspartijen voorrang krijgt op die van eerdere verdragen.[14] Bijgevolg is de voorliggende overeenkomst wel degelijk een gemengd verdrag waarvoor de instemming van niet alleen de federale overheid en de overheden die de gewestbevoegdheden uitoefenen vereist is, maar ook van de overheden die bevoegd zijn voor de gezinsbijslagen."

---

[9] *Voetnoot 6 van het aangehaalde advies:* Zie de toelichting bij het voorstel dat geleid heeft tot de bijzondere wet van 6 januari 2014 'met betrekking tot de Zesde Staatshervorming', *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 67, en 2013-14, nr. 5-2232/5, 29.

[10] *Voetnoot 7 van het aangehaalde advies:* Zie *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 10-11, 67-68.

[11] *Voetnoot 9 van het aangehaalde advies 70.894/1:* Adv.RvS 69.102/VR van 10 mei 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 26 november 2021 'tot instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en Oekraïne inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het diplomatiek en consulair personeel, ondertekend te Brussel op 10 februari 2021', *Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 970/1.

[12] *Voetnoot 10 van het aangehaalde advies 70.894/1:* Zo wordt de deelname aan het socialezekerheidsstelsel (inclusief de kinderbijslag) niet langer optioneel, in afwijking van artikel 48 van het Verdrag van Wenen 'inzake consulair verkeer' van 24 april 1963.

[13] *Voetnoot 11 van het aangehaalde advies 70.894/1:* Zie in die zin o.m. adv.RvS 49.642/1 van 24 mei 2005, over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van 4 mei 2012 'houdende instemming met het verdrag betreffende maritieme arbeid, 2006, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in haar vierennegentigste zitting in Genève op 23 februari 2006', opmerking 2.

[14] *Voetnoot 12 van het aangehaalde advies 70.894/1:* Artikel 30(4)(a) van het Weens Verdragenverdrag van 23 mei 1969.

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

4.3. Dit gaat ook op voor de thans voorliggende Overeenkomst.

ONDERZOEK VAN DE TEKST VAN DE OVEREENKOMST

Artikel 1

5. Artikel 1, lid 4, van de Overeenkomst bepaalt dat "geen toestemming [wordt] verleend aan de begunstigden die, na betaalde werkzaamheden te hebben aanvaard, niet langer deel uitmaken van het gezin".

Aan de gemachtigde werd gevraagd of deze bepaling niet dreigt een partner in een zwakke positie te plaatsen in geval van een scheiding. De gemachtigde antwoordde in dit verband:

> "Artikel 1, §4 van de overeenkomst tussen België en de Dominicaanse Republiek inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten weerspiegelt de regels van de Verdragen van Wenen inzake diplomatiek en consulair verkeer. Zo voorziet het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer in het bevoorrechte statuut van de gezinsleden van het personeel van een diplomatieke zending in artikel 37. In dit artikel wordt als voorwaarde gesteld dat het gezinslid inwonend moet zijn bij een personeelslid van de zending."

Met de gemachtigde kan worden aangenomen dat de mogelijkheid die de Overeenkomst biedt om betaalde werkzaamheden uit te oefenen, nauw verbonden is met, enerzijds, het verblijf van het gezinslid op het grondgebied van de Ontvangende Staat en, anderzijds, het bijzonder statuut dat het daar heeft als gezinslid van een diplomatieke of consulaire agent, ambtenaar of ander personeelslid. Het door de Overeenkomst verleende statuut is bijgevolg steeds voorwaardelijk en tijdelijk.

Niettemin dient België als Ontvangende Staat in de mate van het mogelijke rekening te houden met de moeilijke persoonlijke situatie die kan ontstaan in geval van een breuk in het betrokken gezin en in het bijzonder wanneer het voormalig gezinslid zich in een kwetsbare positie bevindt. Zowel de Overeenkomst als de Weense verdragen bieden hiervoor voldoende ruimte door te voorzien in een "redelijke termijn" voor het beëindigen van het bijzonder statuut[15] en in de mogelijkheid voor de Ontvangende Staat om in bijzondere gevallen het voormalig gezinslid alsnog een bijzonder statuut toe te kennen.[16-17] Het verdient niettemin aanbeveling om in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet te verduidelijken dat de bevoegde overheid, in de mate

[15] Artikel 1, lid 5, van de Overeenkomst; artikel 37 *juncto* artikel 39, leden 2 en 3, van het Verdrag van Wenen 'inzake diplomatiek verkeer', gedaan te Wenen op 18 april 1961, en artikel 53, leden 3 en 5, van het Verdrag van Wenen 'inzake consulaire betrekkingen', gedaan te Wenen op 24 april 1963.

[16] Zie de zinsnede "[t]enzij de Ontvangende Staat anderszins beslist" in artikel 1, lid 4, van de Overeenkomst.

[17] Volgens het Hof van Cassatie kan de uitdrukking "inwonend gezinslid" in artikel 37, lid 1, van het Verdrag van Wenen van 18 april 1961 'inzake diplomatiek verkeer' niet uitsluitend als "samenwonen" worden uitgelegd, maar impliceert die uitdrukking wel het bestaan van een huiselijk samenleven van de betrokkenen. Ook op die manier kan rekening worden gehouden met moeilijke persoonlijke situaties (Cass. 28 maart 1990, ECLI:BE:CASS:1990:ARR.19900328.11). Zie ook: B. THEEUWES, F. DOPAGNE en F. PONS, *Le droit diplomatique appliqué en Belgique*, Antwerpen, Maklu, 2013, 100 en 102, nrs. 101 en 103.

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

van het mogelijke en op grond van de voornoemde bepalingen, rekening zal kunnen houden met de bijzondere persoonlijke situatie van voormalige gezinsleden.

6. In artikel 1, lid 5, van de Overeenkomst, wordt bepaald dat de toestemming om betaalde werkzaamheden te verrichten "op zijn laatst [vervalt] wanneer de aanstelling eindigt, dan wel binnen een redelijke termijn na de beëindiging".

Aan de gemachtigde werd gevraagd door wie zal worden bepaald welke van de twee voornoemde hypothesen van toepassing zal zijn. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

> "Artikel 1, §5 van de overeenkomst tussen België en de Dominicaanse Republiek inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door bepaalde gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten herneemt de regels van artikel 39, §2 van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer en van artikel 53, §3 van het Verdrag van Wenen inzake consulair verkeer die het einde van voorrechten en immuniteiten bepalen. De betreffende redelijke termijn wordt door de ontvangststaat bepaald al dan niet in overleg met de zendstaat rekening houdend met de omstandigheden van een specifiek dossier."

Benevens de onder randnummer 5 gesuggereerde verduidelijking met betrekking tot de bijzondere persoonlijke situatie van voormalige gezinsleden die eveneens op artikel 1, lid 5, van de Overeenkomst kan worden betrokken, verdient het aanbeveling om ook het door de gemachtigde gegeven antwoord met betrekking tot de draagwijdte van de laatstgenoemde bepaling van de Overeenkomst in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet te integreren.

Ondertekening

7. Na de handtekening van de persoon die een verdrag ondertekent namens de verdragsluitende partijen die hij vertegenwoordigt, dienen zijn naam en hoedanigheid te worden vermeld, zodat duidelijk is om wie het gaat.[18]

[18] Zie *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, Raad van State*, 2008, aanbeveling nr. 200, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡

ONDERZOEK VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

8. Gelet op de voorgaande bevoegdheidsanalyse dient in artikel 1 van het voorontwerp te worden bepaald dat het instemmingsdecreet tevens een gemeenschapsaangelegenheid regelt.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES Marnix VAN DAMME

‡LW-CJDXQFGDF-HCIJAUQ‡